

Trudnice, roditelje i dojilje koje obavljaju rad u smjenama, pri čemu jednim dijelom u noćnoj smjeni, treba smatrati radnicama koje obavljaju noćni rad i imaju pravo na posebnu zaštitu od opasnosti koje taj rad može predstavljati

I. Isabel González Castro radi kao zaštitarka za društvo Prosegur España SL. U studenome 2014. rodila je dječaka kojeg je dojila. Od ožujka 2015. I. González Castro svoj posao obavlja u trgovačkom centru prema promjenjivom rotirajućem sustavu i s osmosatnim radnim vremenom, od čega se jedan dio odvija u noćnoj smjeni. Pokušala je ishoditi mirovanje svojeg ugovora o radu i priznavanje novčane naknade za opasnost tijekom dojenja koja je predviđena španjolskim zakonodavstvom¹. Radi toga je od Mutua Umivalea (privatno neprofitno društvo za uzajamno osiguranje od rizika vezanih uz nezgode na radu i profesionalne bolesti) zatražila da joj izda liječničku potvrdu kojom se potvrđuje da njezino radno mjesto predstavlja opasnost za dojenje. Nakon što joj je zahtjev odbijen, I. González Castro podnijela je pritužbu, koja je također odbijena. Protiv te odluke o odbijanju ona je zatim podnijela žalbu pred Tribunalom Superior de Justicia de Galicia (Visoki sud Galicije, Španjolska).

Direktiva 92/85 o sigurnosti i zdravlju trudnih radnica te radnica koje su nedavno rodile ili doje² među ostalim određuje da se od tih radnica ne smije tražiti da tijekom trudnoće i u razdoblju neposredno nakon poroda obavljaju posao noću, uz uvjet predočavanja liječničke potvrde kojom se potvrđuje da je to neophodno za njihovu sigurnost ili zdravlje. Direktiva 2006/54 o jednakom postupanju prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada³ predviđa pak prebacivanje tereta dokazivanja. Naime, kad osoba koja se smatra oštećenom zbog nepridržavanja načela jednakog postupanja iznese pred sudom ili drugim nadležnim tijelom činjenice na temelju kojih se može pretpostaviti da je došlo do izravne ili neizravne diskriminacije, na tuženiku je da dokaže da povrede načela jednakog postupanja nije bilo.

U tom kontekstu, Tribunal Superior de Justicia de Galicia odlučio je uputiti pitanja Sudu. S jedne strane, taj sud postavlja pitanje tumačenja pojma „noćni rad” u smislu Direktive 92/85 u slučaju kad se noćni rad obavlja u kombinaciji s radom u smjenama. S druge strane, smatra da procjena opasnosti koje predstavlja radno mjesto I. González Castro možda nije bila pravilno provedena te da u stvarnosti postoji opasnost za njezino zdravlje ili sigurnost. On stoga želi znati treba li u tom kontekstu primijeniti pravila o prebacivanju tereta dokazivanja predviđena Direktivom 2006/54 te, ako treba, je li na dotičnoj radnici ili pak na tuženiku, tj. poslodavcu ili tijelu odgovornom za isplatu novčane naknade za opasnost tijekom dojenja, da dokaže da promjena uvjeta rada ili radnog mjesta dotične radnice nije tehnički ili objektivno izvediva ili da se ne može razumno zahtijevati.

¹ Samo španjolska verzija: Ley 31/1995, de 8 de noviembre, de Prevención de Riesgos Laborales (BOE br. 269 od 10. studenoga 1995., str. 32590.)

² Direktiva Vijeća 92/85/EEZ od 19. listopada 1992. o uvođenju mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja na radu trudnih radnica te radnica koje su nedavno rodile ili doje (SL 1992., L 348, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 4., str. 73.)

³ Direktiva 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (preinaka) (SL 2006., L 204, str. 23.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 1., str. 246. i ispravak SL 2017., L 162, str. 56.)

Sud je u današnjoj presudi u prvom redu zaključio da se Direktiva 92/85 primjenjuje na situaciju u kojoj predmetna radnica obavlja rad u smjenama, u okviru kojeg samo dio svojih dužnosti izvršava u noćnoj smjeni. Sud prije svega primjećuje da Direktiva 92/85 ne sadržava nikakvo pojašnjenje o točnom opsegu pojma „noćni rad”. Ističe da iz općih odredbi Direktive 2003/88 o organizaciji radnog vremena⁴ proizlazi da kad radnica obavlja rad u smjenama u okviru kojeg samo dio svojih dužnosti izvršava u noćnoj smjeni, treba smatrati da ona obavlja rad tijekom „radnog vremena noću” i stoga je valja smatrati „radnikom koji radi noću”. Sud zaključuje da se posebne odredbe Direktive 92/85 ne smiju tumačiti nepovoljnije od općih odredbi predviđenih Direktivom 2003/88 ni protivno svrsi Direktive 92/85, a to je ojačati zaštitu trudnih radnica, radnica koje su nedavno rodile i radnica koje doje. Sud dodaje da za ostvarivanje te zaštite u okviru noćnog rada dotična radnica mora predložiti liječničku potvrdu kojom se potvrđuje da je ta zaštita neophodna za njezinu sigurnost i zdravlje. Tribunal Superior de Justicia de Galicia mora provjeriti je li to slučaj u ovom predmetu.

Kao drugo, Sud je zaključio da se pravila o prebacivanju tereta dokazivanja predviđena Direktivom 2006/54 primjenjuju na slučaj poput onoga I. González Castro ako dotična radnica iznese činjenice koje upućuju na to da procjena opasnosti koje predstavlja njezino radno mjesto nije uključivala pojedinačno ispitivanje koje uzima u obzir njezinu individualnu situaciju i na temelju kojih se stoga može pretpostaviti postojanje izravne diskriminacije na temelju spola u smislu te direktive. S tim u vezi Sud naglašava da, budući da Direktiva 92/85 predviđa da trudne radnice, radnice koje su nedavno rodile i radnice koje doje, koje obavljaju noćni rad, imaju pravo na pojačanu posebnu zaštitu od konkretne opasnosti koju može predstavljati obavljanje takvog posla, na procjenu opasnosti koje predstavlja radno mjesto tih radnica ne mogu se primjenjivati manje strogi zahtjevi od onih koji se primjenjuju u okviru općeg sustava utvrđenog tom direktivom, koji definira radnje koje treba poduzeti u pogledu svih aktivnosti koje mogu uključivati konkretnu opasnost za te radnice. Sud dodaje da ta procjena treba uključivati pojedinačno ispitivanje koje uzima u obzir individualnu situaciju dotične radnice kako bi se utvrdilo jesu li njezino zdravlje i sigurnost ili zdravlje i sigurnost njezina djeteta izloženi opasnostima. U slučaju da se takvo ispitivanje ne provede, radilo bi se o nepovoljnijem tretmanu žene povezanom s trudnoćom ili roditeljskim dopustom u smislu Direktive 92/85, što bi predstavljalo izravnu diskriminaciju na temelju spola u smislu Direktive 2006/54 i omogućavalo bi prebacivanje tereta dokazivanja. Sud primjećuje da je očito da procjena opasnosti koje predstavlja radno mjesto I. González Castro nije uključivala takvo ispitivanje te da je dotična osoba bila diskriminirana. Tribunal Superior de Justicia de Galicia treba provjeriti je li to stvarno tako. U slučaju da jest, na tuženiku će biti da dokaže suprotno.

NAPOMENA: Prethodni postupak omogućuje sudovima država članica da u okviru postupka koji se pred njima vodi upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako obvezuje i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) presude objavljuje se na stranici CURIA na dan objave.

Osoba za kontakt: Corina Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 4293

⁴ Direktiva 2003/88/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 4. studenoga 2003. o određenim vidovima organizacije radnog vremena (SL 2003., L 299, str. 9.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 31.)